

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΡ/ΘΜΙΑΣ, Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Μαρούσι, 16-12-2020

Αρ. Πρωτ.: Φ7/ΕΠ /156881/170596/Δ7

Βαθμός Προτερ.: ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. - Πόλη : 15180 - Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : disedu@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Σ. Λαπατά
: Ε. Παπαδοπούλου
Τηλέφωνο : 210 344 3791
: 210 344 2579

ΠΡΟΣ: ΚΠΕ Μακρινίτσας
(mail@kpe-makrin.mag.sch.gr)
ΚΟΙΝ.: -ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Α΄/ΘΜΙΑΣ &
Β΄/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
(mail@thess.pde.sch.gr)
-ΙΝΕΔΙΒΙΜ kpe@inedivim.gr

ΘΕΜΑ: Έγκριση ανανέωσης του εθνικού θεματικού δικτύου Τα Πετρογέφυρα της Ελλάδος για το σχολικό έτος 2020-2021

Σε απάντηση του υπ' αρ. πρωτ 50/Φ22ε, Φ1Β /Δ7/16-11-2020 του εισερχομένου εγγράφου και έχοντας υπόψη:

Α. Τις διατάξεις:

1. Του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167/τ.Α΄/30-09-1985), «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».
2. Του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101/τ.Α΄/31-07-1990), άρθρο 111, «Εκσυγχρονισμός Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης».
3. Του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α΄/7-6-2010) Άρθρο 186 «Αρμοδιότητες Περιφερειών» Κεφ. Η παρ.3».
4. Του ν.4115/2013 (ΦΕΚ 24 Α΄/30-01-2013) «Οργάνωση και λειτουργία Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. και Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και ά. δ.».
5. του Π.Δ. 81/08-07-2019 (Α΄119) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».
6. του Π.Δ. 83/09-07-2019 (Α΄121) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
7. του Π.Δ. 84/17-07-2019 (Α΄123) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
8. της με αριθ. 6631/Υ1 απόφασης του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Σοφία Ζαχαράκη» (Β΄3009/25-07-2019).
9. της με αριθ. 122795/Γ1 απόφασης του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Ανάθεση καθηκόντων Γενικής Γραμματέα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 523/Υ.Ο.Δ.Δ./05-08-2019).
10. Του Π.Δ. 18/2018 (ΦΕΚ Α31/23-2-2018) με θέμα «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων».
11. Την υπ' αριθ. 47587/Γ7/16-05-2003 (ΦΕΚ 693/τ.Β΄/03-06-2003), Υ.Α. με θέμα «Συνεργασίες ΥΠΕΠΘ, Θεσμικών οργάνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Σχολείων..... και μη κυβερνητικές οργανώσεις».
12. Την υπ' αριθ. 66272/Γ7/04-07-2005 Υ.Α. με θέμα «Θεματικά Δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την υπ' αριθ. 127856/Γ7/29-11-2006 Υ.Α. με θέμα «Τροποποίηση της Υ.Α. 66272/Γ7/4-7-2005 περί Θεματικών Δικτύων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης».
13. Της με αρ. 83691/Γ7/1-8-2011 Υ.Α. με θέμα «Διαδικασίες Στελέχωσης και Καθήκοντα των Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ)».
14. Της με αρ. 83688/Γ7/2-8-2011 με θέμα: «Πλήρωση κενών θέσεων Υπευθύνων και Μελών των Παιδαγωγικών Ομάδων (Π.Ο.) των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κ.Π.Ε.».
15. Της με αρ. 108401/ΓΔ4/07-07-2015 Υ.Α. με θέμα: «Παράταση αποσπάσεων εκπαιδευτικών Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ)».

16.Της με αρ. 8820/05-07-2016 Απόφασης ένταξης της ΕΥΔ ΕΠ ΑΑΔΕΔΒΜ με θέμα : «Ένταξη της Πράξης «ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΚΠΕ) - Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» με κωδικό ΟΠΣ 5001052 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020».

17. Της με αρΓ.Π.οι.:71342/(ΦΕΚ 4899 Β'/06-11-2020) Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Κ.Υ.Α.), με θέμα «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από το Σάββατο 7 Νοεμβρίου 2020 έως και τη Δευτέρα 30 Νοεμβρίου 2020».

18. της με αρ. πρωτ. 151978/ΓΔ4(ΦΕΚ 4900/Β'07-11-2020) Εγκυκλίου του ΥΠΑΙΘ με θέμα «Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120126/ΓΔ4/ 12-09-2020 υπουργικής απόφασης «Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση για το σχολικό έτος 2020-2021» (Β' 3882).

Β. Το υπ' αριθ. 50/Φ22ε, Φ1Β /Δ7/16-11-2020 εισερχομένου εγγράφου του ΚΠΕ Μακρινίτσας

ΕΓΚΡΙΝΟΥΜΕ

τη συνέχιση της λειτουργίας του Εθνικού Θεματικού Δικτύου **Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**, που συντονίζει το **ΚΠΕ Μακρινίτσας, «Τα Πετρογέφυρα της Ελλάδας»**, καθώς και την ανασυγκρότηση της συντονιστικής του επιτροπής για το σχολικό έτος **2019-2020**.

Το Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Π.Ε. με τίτλο: «*Τα πετρογέφυρα της Ελλάδας*», ιδρύθηκε με την Υ.Α. του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με αρ. Πρωτ 1321 13/Γ7 9-11-2009 για τα σχολικά έτη 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012, εγκρίθηκε η συνέχιση της λειτουργίας του: με αρ. Πρωτ. 103741/Γ7 10-09-2012 για τα σχολικά έτη 2012-2013, 2013-2014, 2014-2015, με αρ. Πρωτ. 18179/Δ2 03-02-2016 για τα σχολικά έτη 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, με αρ. Πρωτ. Φ7/ΠΝ/192613/59699/Δ7 15-4-2019 για το σχολικό έτος 2018-2019 και με αρ. Πρωτ. Φ7/ΕΠ /198545/11736/Δ7 28-01-2020 για το σχολικό έτος 2019-2020

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ

Για το σχολικό έτος 2020-2021

- Σύμφωνα με το άρθρο του 24^{ου} άρθρου του Συντάγματος των Ελλήνων, ορίζεται και τονίζεται ότι «*Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας*» και στην στην §6 «*τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος*».
- Το ν.1650/1986 (ΦΕΚ 160/τ.Α), περί προστασίας του περιβάλλοντος, όπως ισχύει σήμερα) ο οποίος στο άρθρο 2 §1 ορίζει ότι «*περιβάλλον είναι το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες*».
- τη Σύμβαση για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης (που υπογράφηκε από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Νόμο 2039/1992 (ΦΕΚ 61/τ.Α') όπως ισχύει σήμερα, όπου ορίζονται ως αρχιτεκτονική κληρονομιά:

α. τα μνημεία, δηλαδή, κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού, ή τεχνικού της ενδιαφέροντος,

β. τα αρχιτεκτονικά σύνολα

γ. τους τόπους και

- το ν. 3082/2002 (ΦΕΚ 153/τ.Α') περί προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, όπως ισχύει σήμερα, ο οποίος στο άρθρο 1 §1 ορίζει ότι «*στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους*

αρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερα»

- **κρίθηκε ότι ενώ το πολιτιστικό περιβάλλον αντιμετωπίζεται ισότιμα με το φυσικό και είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε πολίτη να προβεί σε νομότυπες πράξεις προστασίας «των μνημείων, των παραδοσιακών περιοχών και των παραδοσιακών στοιχείων»** μιας περιοχής, όπως αυτές που ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία, οι παραλείψεις και οι εξειδικεύσεις των νόμων αφήνουν εκτεθειμένα και απροστάτευτα συγκεκριμένα μνημεία, όπως τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια.

Αφενός η μη αναφορά τους ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου, όπου ως τέτοια χαρακτηρίζονται «...τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή πολιτιστική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους, όπως αλύλλια, παραδοσιακές καλλιέργειες, **αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες και αναβαθμίδες, προστατευτικές φυτείες, κρήνες**».

Και αφετέρου, η χρονική διάκριση των ακίνητων μνημείων σε αρχαία (προγενέστερα του 1830) και νεότερα (μεταγενέστερα του 1830), αναπαράγει ιδιαίτερες ανισότητες, καθώς «**Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα νεότερα ακίνητα μνημεία χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως**», καθώς τα περισσότερα πέτρινα τοξωτά γεφύρια της χώρας μας λογίζονται ως Νεότερα Μνημεία και όχι ως Αρχαία Μνημεία και για αυτό το λόγο, όχι μόνο λανθάνουν της δέουσας προσοχής από τους πολίτες αλλά και από τις αρμόδιες υπηρεσίες γενικότερα.

Αντίθετα με ότι συμβαίνει σ' άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, (όπως στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη με το γεφύρι του Μόσταρ, τη Γαλλία με την υδατογέφυρα του Γκαρ, και την Ισπανία με την υδατογέφυρα της Σεγκόβια) η Ελλάδα έχει κυρώσει πολύ λίγα μνημεία (μόλις 17) στον Κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς που διατηρεί η UNESCO και δυστυχώς κανένα από αυτά δεν είναι Νεότερο Μνημείο, πόσο μάλλον δε πετρογέφυρο.

Τα περισσότερα στοιχεία του πολιτιστικού (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος υπάγονται σε κάποιο ιδιοκτησιακό καθεστώς, δηλαδή, οι εκκλησίες, οι οικίες, οι πύργοι, οι νερόμυλοι, οι ανεμόμυλοι, οι πεζούλες, κτλ ανήκουν σε κάποιον εκκλησιαστικό φορέα, ιδιώτη, σύλλογο, δήμο ή κοινότητα. Ο ιδιοκτήτης αυτός, λοιπόν, είναι υπεύθυνος και υπόλογος για την προστασία του εκάστοτε αρχιτεκτονικού στοιχείου.

Όμως, τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια, τα μονοπάτια, οι κρήνες στερούνται ιδιοκτήτη, ανήκουν σ' όλους εμάς που τα χρησιμοποιούμε και σε κανέναν ταυτόχρονα.

Επομένως, η ευφυέστατη ρήση: «**Σήμερα εμού, αύριο εσού και ουδέποτε τινός**» δεν προσδιορίζει μόνο το «ιδιοκτησιακό καθεστώς» για το φυσικό περιβάλλον που θα κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενιές αλλά και για τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια της χώρας

Τα περισσότερα από τα μέχρι σήμερα λειτουργούντα Εθνικά Θεματικά Δίκτυα Π.Ε. εστιάζουν την προσοχή τους στη διατήρηση και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ελάχιστα είναι αυτά που ασχολούνται αμιγώς με το ανθρωπογενές περιβάλλον, πόσο μάλλον με ένα ελάχιστα μελετημένο στοιχείο αυτού, όπως είναι τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια της χώρας μας.

Το Δίκτυο

Ως γενικός τίτλος του Δικτύου προτείνεται ο εξής: «**Τα πετρογέφυρα της Ελλάδας**» και ως υπότιτλος: «**Ένα μοναδικό στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς μας που χάνεται μέρα με τη μέρα**».

Ακολουθώντας πιστά τις αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Εκπαίδευση, ως θεματικές ενότητες για

μελέτη από τις περιβαλλοντικές ομάδες προτείνονται οι εξής:

1^η ενότητα μελέτης: Χτίζοντας πετρογέφυρα:

- α. **Ιστορική αναδρομή** στην γεφυροποιία.
- β. Γεφύρια από ξύλο, πέτρα και σχοινί.
- γ. **Ταξινόμηση** των πετρογέφυρων ανάλογα με τον αριθμό των τόξων, τη χρήση, το υψόμετρο της θέσης τους, τη θέση ως προς τους οικισμούς, κ.ά.
- δ. Τα **στάδια κατασκευής** ενός πετρογέφυρου.
- ε. **Ονοματοδοσία** και **παρακείμενα** κτίσματα.
- στ. **Γεωγραφική κατανομή** ανά περιφέρεια, νομό, δήμο ή ποταμό.
- ζ. Ο εντοπισμός τους και οι παγκόσμιες **γεωγραφικές συντεταγμένες** τους.
- η. Η ένταξη τους στο εκτεταμένο **δίκτυο** τοπικών ή υπερτοπικών ημιονικών δρόμων της εποχής.
- θ. Η εμφάνιση των φαινομένων της λειψυδρίας, της πλημμύρας, των σεισμών και των κατολισθήσεων.
- ι. Η σχέση των πέτρινων γεφυριών με τις **σύγχρονες γέφυρες**.

2^η ενότητα μελέτης: Τα πετρογέφυρα και οι λαογραφικές προσεγγίσεις τους:

- α. Ο **χορηγός** και η κοινωνική καταξίωση
- β. Ο **χτίστης-μάστορας** και η κοινωνική προσφορά
- γ. Η **συντεχνιακή** οργάνωση των μαστόρων,
- δ. Οι **ειδικότητες** και τα **εργαλεία** των μαστόρων
- ε. Η καταγωγή και η **μετανάστευση των μαστόρων**
- στ. Η μυστική **συνθηματική γλώσσα** των μαστόρων (=τα κουδαρίτικα)
- ζ. Η **λαϊκή** και η **ακαδημαϊκή** αρχιτεκτονική ορολογία
- η. **Έθιμα, θρύλοι, τραγούδια**, ποίηση, θεατρικά έργα κ.ά. για τα πετρογέφυρα
- θ. Ο χρήστης και η κοινωνική ανάγκη της επικοινωνίας
- ι. Ο πλανόδιος έμπορος, ο αγωγιάτης, ο κλέφτης, ο φύλακας, ο μυλωνάς, ο νομάδας κτηνοτρόφος και άλλοι που **σχετίζονταν** με τα πετρογέφυρα

3^η ενότητα μελέτης: Τα πετρογέφυρα πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις των ανθρώπινων παρεμβάσεων – Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη:

- α. Ο ρόλος των πετρογέφυρων στην **αντιμετώπιση** της κοινωνικής απομόνωσης και της φτώχειας
- β. Η ανάπτυξη αισθήματος **ασφάλειας** των διερχομένων πεζών
- γ. Η **καταστροφή** των πετρογέφυρων σε περιόδους πολεμικών συγκρούσεων, αλλά και σε ειρηνικές περιόδους
- δ. Ο **ρόλος του πολίτη** και η υπευθυνότητά του σε τοπικό και παγκόσμιο πεδίο.
- ε. Η κατασκευή πέτρινων υδατογεφυρών και η **διασφάλιση της υγείας** .
- στ. Τα πετρογέφυρα στο παρελθόν βοηθούσαν στην **αγροτική ανάπτυξη** αλλά στο παρόν και προφανώς στο μέλλον θα βοηθούν ιδιαίτερα **στην τουριστική ανάπτυξη**
- ζ. Η μελέτη της ζωής των χορηγών και της ιεραρχικής λειτουργίας του μπουλουκιού των μαστόρων οδηγεί στην κατανόηση της **ισότητας των λαών και των φύλων** και στην προστασία των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων**
- η. Η ανακήρυξη των πετρογέφυρων ως **Διατηρητέα Μνημεία** συμβαδίζει και με την ατομική πρωτοβουλία για την **προστασία του περιβάλλοντος**
- θ. Η κατασκευή διαφορετικών πετρογέφυρων από τον ίδιο λαό δηλώνει έντονη **ποικιλότητα των τοπίων**, ενώ η

κατασκευή διαφορετικών πετρογέφυρων από διαφορετικούς λαούς δηλώνει έντονη **πολιτιστική ποικιλότητα**, αφού δεν υπάρχει κανένα πετρογέφυρο που να είναι ίδιο με κανένα άλλο σ' όλο τον κόσμο

ι. Ο χρήστης του πετρογέφυρου και η κοινωνική ανάγκη της **επικοινωνίας**

ια. **Ορθολογική διαχείριση** ενός σημαντικού φυσικού πόρου, του **νερού**

ιβ. Η ευθύνη και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάληψη έργων **συντήρησης, επισκευής ή ανακατασκευής** των πετρογέφυρων

Ο κυριότερος σκοπός του Δικτύου είναι: ο εντοπισμός, η καταγραφή, η μελέτη, η προστασία, και η ανάδειξη όλων των ειδών των πετρογέφυρων, δηλαδή, των πέτρινων τοξωτών πεζογεφυρών, υδατογεφυρών, τρενογεφυρών και οδογεφυρών) καθώς και η δημιουργία αρχικά ενός τοπικού αρχείου (από κάθε ΚΠΕ) και στη συνέχεια ενός εθνικού αρχείου πετρογέφυρων.

Οι στόχοι του Δικτύου είναι:

- Η απόκτηση γνώσεων σχετικών με τα πετρογέφυρα,
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων προσανατολισμού και ανάγνωσης του φυσικού τοπίου που θα βοηθήσουν στον εντοπισμό των πετρογέφυρων,
- Η αναζήτηση πληροφοριών σε βιβλιοθήκες και στο Διαδίκτυο,
- Η καλλιέργεια της επικοινωνίας με μαθητές και ερευνητές που έχουν τα ίδια επιστημονικά ενδιαφέροντα,
- Η δημιουργία κριτικού τρόπου σκέψης και η ανάπτυξη επιχειρηματολογίας υπέρ της προστασίας των πετρογέφυρων,
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών και η αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως η προστασία και η ανάδειξη των πετρογέφυρων
- Ο ρόλος των πετρογέφυρων στο παρόν και στο μέλλον,
- Η ανάδειξη των λιθοκατασκευών π.χ. τοξωτά γεφύρια, ιστορικής, αισθητικής καθώς και χρηστικής αξίας.
- Η μελέτη για τη μακρά παράδοση στη χρήση της πέτρας για σκοπούς δομικούς-αρχιτεκτονικούς στην Ελλάδα,
- Η πρόταση για ίδρυση σχολής εκμάθησης της τέχνης των λιθοκατασκευών καθώς ο χαρακτήρας τους είναι εναρμονισμένος φιλικά προς το φυσικό περιβάλλον.
- Την καθιέρωση της 28ης Μαρτίου ως Πανελληνίας - Ευρωπαϊκής και Παγκόσμιας Ημέρας Πέτρινων Γεφυριών
- Οι παραδόσεις, οι θρύλοι, τα έθιμα, τα δημοτικά τραγούδια που αφορούν τα γεφύρια μας, να ενταχθούν στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO.

Το αντικείμενο του Δικτύου είναι η συμπλήρωση μιας Εθνικής Βάσης Δεδομένων που θα περιλαμβάνει όσον το δυνατόν περισσότερα πετρογέφυρα και θα περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για αυτά. Για το σκοπό αυτό έχει συνταχθεί ένα Φύλλο Καταγραφής Πετρογέφυρων, το οποίο θα διανεμηθεί σε κάθε περιβαλλοντική ομάδα. Επίσης έχει δημιουργηθεί από το Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας ο **ιστότοπος του δικτύου**: <http://petrogefyra.webnode.gr> για τη θεματική και εκπαιδευτική υποστήριξη του δικτύου και συνεχής εμπλουτισμός από το υλικό που παράγεται από τα μέλη του (εισηγήσεις σεμιναρίων, ψηφιοποιημένα βιβλία, εκπαιδευτικές αφίσες, εκπαιδευτικά παιχνίδια, εργασίες μαθητών των σχολείων του δικτύου, ενημέρωση για

διάφορες δράσεις,).

Το συγκεκριμένο θέμα μελέτης προσφέρεται ιδιαίτερα για διεπιστημονική και διαθεματική μελέτη ενώ βασίζεται στη βιωματική προσέγγιση των πετρογέφυρων από την περιβαλλοντική ομάδα.

Η περιβαλλοντική ομάδα είναι ελεύθερη να επιλέξει τη Θεματική Ενότητα που ταιριάζει με τα ενδιαφέροντα της αλλά και με τα κατά τόπους σημαντικά περιβαλλοντικά ζητήματα, π.χ. κάποιο σχολείο του Νομού Τρικάλων μπορεί να μελετήσει την καταβύθιση του πετρογέφυρου της Μεσοχώρας στην υπό κατασκευή τεχνητή λίμνη του Αχελώου και να αναπτύξει πρωτοβουλίες υπέρ ή κατά της υλοποίησης του έργου.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η διάρκεια ανανέωσης της λειτουργίας του Δικτύου προτείνεται για το σχολικό έτος 2020-2021 λόγω της πληθώρας του υπό μελέτη υλικού, μιας και υπάρχουν πάνω από 1000 πετρογέφυρα διάσπαρτα τόσο στην ηπειρωτική, όσο και στη νησιωτική Ελλάδα.

Για την καλύτερη γεωγραφική εξάπλωση του δικτύου αλλά και για πρακτικούς λόγους συνεργασίας και επικοινωνίας προτείνονται η Συντονιστική Επιτροπή, η Αναπληρωματική Συντονιστική Επιτροπή.

	Ιδιότητα	Συντονιστική επιτροπή		Αναπλ. Συντονιστική επιτροπή	
1.	Πρόεδρος	Γούλα Μαρία	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας	Γραμμένος Κώστας	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Μουζακίου
2.	Αντιπρόεδρος	Μακέλη Γραμματή	Υπεύθυνη Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας	Αγγελής Κωνσταντίνος	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Στυλίδας – Υπάτης
3.	Γραμματέας	Ειρήνη Ντόνα	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Γρεβενών	Παπαβασιλείου Χρήστος	Υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Περτουλίου – Τρικκαίων
4.	Ταμίας	Σακαρέλης Χρήστος	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Κόνιτσας	Καζακώνη Πηνελόπη	Υπεύθυνη Κ.Π.Ε. Καστρίου
5.	Μέλος	Γκράσσοι Γεώργιος	Εκπαιδευτικός, δ/ντής 14 ^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου	Τσούρα Αγγελική	Αν.Υπεύθυνη Κ.Π.Ε. Κρεστένων
6.	Μέλος	Κούτρας Παναγιώτης	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Καρπενησίου	Κατέρη Αικατερίνη	Υπεύθυνη Κ.Π.Ε. Πραμάντων
7.	Μέλος	Γιαννίρης Ηλίας	τ. Επίκουρος καθηγητής Πολυτεχνίου Κρήτης	Μπίνιου Ευαγγελία	Αν. Υπεύθυνη Κ.Π.Ε. Αρναίας
8.	Μέλος	Καντανολέων Νεκτάριος	Υπ. Σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Εύβοιας	Πετρίδου Βαρβάρα	Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Β/θμια Β' Αθήνας
9.	Μέλος	Παπαδοπούλου Ελένη	(ΠΕ 60 Διοικητικού Οικονομικού)Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων		

Ως μέλη της **Παιδαγωγικής Ομάδας** που θα συνεπικουρεί το παιδαγωγικό έργο του Δικτύου προτείνονται οι:

	Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα
1.	Πετρονώτης Αργύρης	Αρχιτέκτονας
2.	Μαντάς Σπύρος	Πρόεδρος ΚΕ.ΜΕ.ΠΕ.Γ
3.	Καμηλάκη Αικατερίνη	Διευθύντρια Κέντρου Λαογραφίας Ακαδημίας Αθηνών
4.	Βίγκλας Παναγιώτης	Αν. υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας
5.	Σπανοπούλου Αικατερίνη	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας
6.	Γκανάτσιος Ανδρέας	Υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Κισσάβου-Ελασσόνας
7.	Μάρκος Νικολάου	Υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Φιλιατών
8.	Κεχλιμπάρης Γεώργιος	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε Κιλκίς
9.	Καράνης Ευάγγελος	Αν. υπεύθυνος Κ.Π.Ε Θέρμου
10.	Μπεκιροπούλου Βικτωρία	Υπεύθυνη Κ.Π.Ε Ανατολικού Ολύμπου
11.	Γκούλη Δήμητρα	Μέλος Π.Ο. Κ.Π.Ε Μελίτης
12.	Μυλωνά Μαρία	Αν. υπεύθυνη Κ.Π.Ε Μολάων
13.	Μπαντής Γεώργιος	Υπεύθυνος σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Δράμας
14.	Ηλιοπούλου Ευγενία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Ηλείας
15.	Παπαγιανοπούλου Πολυξένη	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Φθιώτιδας
16.	Χατζημίχου Κωνσταντίνα	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Λάρισας
17.	Μαρματάκη Αρετή	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Χανίων
18.	Σπαρτινού Μαρία-Γεωργία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Κυκλάδων
19.	Ευθυμιάδου-Τούλη Σοφία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Σερών
20.	Τσαλίκη Χριστίνα	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Ανατολικής Θεσσαλονίκης
21.	Δημητριάδου Ελένη	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Ημαθίας
22.	Φραντζεσκίδου Αγγελική	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Εύβοιας
23.	Μισριλή Ασημένια	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Φωκίδας
24.	Μαυρίδου Δέσποινα	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Πρέβεζας
25.	Αντωνίου Αντώνιος	Υπεύθυνος σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Μαγνησίας
26.	Κανταράκη Σοφία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Μαγνησίας
27.	Σούρμπη Αλεξάνδρα	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Πειραιά
28.	Γεωργοτά Σωτηρία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Α/θμιας Κέρκυρας
29.	Στυλιανή Τσιροπινά	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Χίου
30.	Σχοινά Αικατερίνη	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Ροδόπης
31.	Θεοδωράκη Μαρία	Υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων Β/θμιας Γρεβενών

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Κ.Π.Ε. Περτουλίου- Τρικκαίων

Κ.Π.Ε. Μουζακίου

Κ.Π.Ε. Στυλίδας-Υπάτης
Κ.Π.Ε. Καρπενησίου
Κ.Π.Ε. Θέρμου
Κ.Π.Ε. Κόνιτσας
Κ.Π.Ε. Πραμάντων
Κ.Π.Ε. Γρεβενών
Κ.Π.Ε. Φιλιατών
Κ.Π.Ε. Μελίτης
Κ.Π.Ε. Ανατολικού Ολύμπου
Κ.Π.Ε. Καστρίου
Κ.Π.Ε. Κρεσσένων
Κ.Π.Ε. Μολάων
ΚΠΕ. Αρναίας
ΚΠΕ. Κυκίς
ΚΠΕ. Κισσάβου - Ελασσόνας

Υπεύθυνοι Π.Ε. & Σ.Δ. Α/θμιας & Β/θμιας :

α) Α/θμιας Δ/νσεις: Ηλείας, Λάρισας, Α/θμια Ανατολικής Θεσσαλονίκης, Εύβοιας, Πρέβεζας, Μαγνησίας, Κέρκυρας.

β) Β/θμιας Δ/νσεις: Ημαθίας, Φθιώτιδας, Β' Αθήνας, Χανίων, Κυκλάδων, Σερρών, Μαγνησίας, Φωκίδας, Εύβοιας, Πειραιά, Χίου, Γρεβενών, Ροδόπης, Δράμας.

Άλλοι Φορείς

Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών

Αρχείο Γεφυριών Ηπειρωτικών

Δ/ση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων

Δ/ση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων

Αδελφότητα Αγ. Παρασκευής Κόνιτσας

Δήμος Αγιάς, Λάρισας

Δήμος Πύλης Τρικάλων

Δήμος Μουζακίου Καρδίτσας

Δήμος Αργιθέας

Πολιτιστικός Σύλλογος Πενταλόφου (Ζουπανίου) Κοζάνης

ΤΕΕ Δυτικής Μακεδονίας

Πολιτιστικός Σύλλογος Παλαιοκαρυάς «Η Γκρόπα»

Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λαγκαδίου Ανθηρού Αργιθέας «Οι Άγιοι Ανάργυροι»

Μη κερδοσκοπικό Σωματείο, «Φίλοι Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής Αρκαδίας», «Άνθη της πέτρας»

Διανομαρχιακή Επιτροπή Καρδίτσας-Άρτας για την Ανακατασκευή της Γέφυρας Κοράκου

Σημειώνεται πως όλα τα μέλη της συντονιστικής και της παιδαγωγικής ομάδας θα συμμετάσχουν ισότιμα στον προγραμματισμό και στην υλοποίηση κοινών εκπαιδευτικών δράσεων στα πλαίσια του Δικτύου και θα λειτουργούν ως πόλοι ενημέρωσης και διαχείρισης του εκπαιδευτικού υλικού για τους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία της περιοχής τους.

Για την επιστημονική και παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα συμμετάσχουν στο Δίκτυο προτείνεται η διοργάνωση τριών διήμερων ή τριήμερων σεμιναρίων εθνικής εμβέλειας τα οποία προτείνεται να υλοποιηθούν ακολουθώντας τον εξής σχεδιασμό:

1. Κάθε συνεργαζόμενο ΚΠΕ θα υλοποιήσει ένα σεμινάριο ή μία ημερίδα για τα μέλη του δικτύου.
2. Επιπλέον, προτείνεται η προαιρετική υλοποίηση, από τα ΚΠΕ και τους κατά τόπους Υπευθύνους Π.Ε, ενός διήμερου σεμιναρίου ή μιας επιμορφωτικής ημερίδας, τα οποία θα απευθύνονται στους εκπαιδευτικούς τους
3. Επιπλέον, προτείνεται να πραγματοποιηθούν μία ή δύο ημερήσιες και υπαίθριες συναντήσεις των περιβαλλοντικών ομάδων που προέρχονται από σχολεία της ίδιας γεωγραφικής περιφέρειας.
4. Η συνέχιση υλοποίησης και διάχυσης των δράσεων στο πλαίσιο της Ημέρας Γεφυριού
5. Την σύνταξη αιτήματος απευθυνόμενο στα σχολεία σχετικά με γεφύρι/γεφύρια που κινδυνεύουν
6. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην έκδοση των πρακτικών των πολυήμερων σεμιναρίων καθώς και άλλων ερευνητικών εργασιών από τα μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας του Δικτύου. Το παιδαγωγικό υλικό που θα συγκεντρωθεί προτείνεται να αναρτάται στο Διαδίκτυο με μέριμνα της Π.Ο. του ΚΠΕ Μακρινίτσας.
7. Η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών που θα συμμετάσχουν στο Δίκτυο θα υποστηριχθεί με τον εμπλουτισμό του ιστότοπου του δικτύου: <http://petrogefyra.webnode.gr> με ευθύνη του ΚΠΕ Μακρινίτσας.
8. Παρακολούθηση της πορείας της ανακατασκευής του γεφυριού της Πλάκας που κατέρρευσε την 1^η Φεβρουαρίου 2015.
9. Τη προώθηση πρότασης για δημιουργία σχολής με θεματική «η τέχνη της πέτρας».
10. Την καθιέρωση της 28ης Μαρτίου ως Πανελληνίας - Ευρωπαϊκής και Παγκόσμιας Ημέρας Πέτρινων Γεφυριών
11. Οι παραδόσεις, οι θρύλοι, τα έθιμα, τα δημοτικά τραγούδια που αφορούν τα γεφύρια μας, να ενταχθούν στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO.

ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο του δικτύου έχουν γίνει σεμινάρια και ημερίδες για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και για το ευρύ κοινό σε συνεργασία με φορείς όπως ΚΠΕ, δήμους, πολιτιστικούς συλλόγους με σκοπό την ανάδειξη των πετρογέφυρων σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Επίσης έχουν υλοποιηθεί διάφορες εκδηλώσεις με σχολικές μονάδες όπως διαγωνισμοί ζωγραφικής και δημιουργίας βίντεο καθώς και υπαίθριες συναντήσεις.

Αναλυτικά οι δράσεις αναφέρονται στους απολογισμούς κάθε σχολικού έτους που αποστέλλονται στη Διεύθυνση Υποστήριξης Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία Α΄ Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη την εκπαιδευτική προσφορά του Ε.Θ.Δ. «Τα Πετρογέφυρα της Ελλάδας», με τη συνέχιση της λειτουργίας του, δίνεται η αφορμή για περισσότερες καινοτόμες δράσεις, ιδέες, συνεργασίες και πρωτοβουλίες.

Ο Συντονιστικός φορέας του Δικτύου έχει την υποχρέωση να υποβάλλει ετήσιο απολογισμό δράσης του Δικτύου καθώς και οικονομικό απολογισμό στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς στο Τμήμα Α΄ Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία της Δ/νσης Υποστήριξης Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία. Οποιαδήποτε τροποποίηση στην οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Θεματικού Δικτύου θα τίθεται υπό την έγκριση του Τμήματος Α΄ Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία της Δ/νσης Υποστήριξης Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία του Υ.ΠΑΙ.Θ..

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Εσωτερική διανομή:

- Γενική Δ/νση Σπουδών Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης
- Δνση Υποστήριξης Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία, Τμήμα Α΄